

DAG IN DAG UIT

PETER VAN STRAATEN

"STRAKS, IN HET NIEUWE JAAR, GA IK AF EN TOE NIET MEER ROKEN."

STAMGASTEN

In café Mulder drinkt geboren Amsterdammer Adriaan (59) witte wijn met goede vriend Henk. 'Geen bier, want daarvan kun je niet nippen. Met nippen kom je heel voortvarend de dag door.'

Adriaan 'Dat bourgondische levensgenieten wat die Brabanders en Limburgers moedwillig willen uitdragen, daar heb ik helemaal niks mee. Je moet het niet zo uitventen. Laatst werd ik op een hinderlijke manier door een fietser belemmerd in mijn doorgang op het trottoir. Dus ik zeg tegen dat meisje: 'Kun je een beetje uitkijken? Overigens is het ook toegestaan om op de rijweg te fietsen.' Zij: 'Als het je hier niet bevalt, dan donder je maar op.' In onvervalst Tilburgs hè! Ik zeg: 'Wat zou je ervan vinden om zelf eens op te donderen naar waar je vandaan komt?'

'Ik bemoei me met alles, ook met politiek. Niet dat het zin heeft. Aan die hele business valt niks te veranderen. Aan je eigen leven wel ja, maar dan heb je nog nooit kennismemaakt met het lieve vrouwtje thuis. Uiteindelijk heb je geen ene moeder te vertellen. Ik kan wel gaan proberen de baas te spe-

len, maar dan is het hommeles. Henk wilde graag naar de Hanos om afgeprijsde boterletters te kopen. Daarover is een veto uitgesproken door dat lieve vrouwtje. Die boterletters hollen niet weg, zei ze. Wij waren van plan om met z'n tweeën met de auto te gaan, maar mijn vrouw is niet zo onder de indruk van mijn avontuurlijke rijstijl.

'Gelukkig worden doe je mede door nippen en door bij tijd en wijle je oren te laten hangen naar de opvattingen van het lieve vrouwtje thuis. Ik ben een tevreden mens hoor, maar ik heb wel wat te klagen. Rasoptimisten kan ik niet goed verdragen. Dat optimisme is opsmuk. Er moet iets in iemand zitten dat wringt en rommelt. Ik was laatst in de V&D en toen zei iemand weer: 'Kijk niet zo chagrijnig.' Ik zei: 'Volgens mij schrijft de grondwet niet voor dat je altijd vrolijk moet kijken. Zeker niet in de V&D.'

DAGBOEK

Mensenjacht in Delft.

Delft, 9 december 1944

De kinderen denken dat ik door het raam ben geklauterd. Ik ben sinds anderhalf uur wakker en zit op Leo's onopgeruimde kamer. Een onbeschrijflijke rommel. Schrijfmachine, ontelbare kleine batterijen voor de zaklamp, dozen met kleine gloeilampen, tijdschriften, schroeven, ijzerdraad.

Op straat en in het park patrouilleert de Grüne Polizei. Je kunt met korte onderbrekingen schoten horen. Mensenjacht in Delft. Om kwart voor vijf word ik gewekt door Suus, tegelijk hoor ik de deurbel hard gaan. Sinds dagen, weken zijn we voorbereid op dit signaal. Nu is het zover, en toch is het een beetje griezelig, voortdurend schoten, soms dichterbij, soms verderaf. Met hulp van Suus in de muurkast gekropen. De langzame passen van rijglaarzen

op het plaveisel voor het raam.

De politieagent heeft zijn geweer nu dwars over zijn borst hangen. Een halfuur eerder zag ik hem op de Laan van Altena op een verpleegster aanleggen, omdat ze zich niet snel genoeg verwijderde. 'Wacht even, alsjeblieft', schreeuwde ze hard, 'alsjeblieft.' Die goeie Hollanders - ze leren het maar niet. Godzijdank. Deze mate van wreedheid overstijgt hun nuchtere voorstellingsvermogen.

Degenen die zich melden voor de Arbeitseinsatz worden goede behandeling, kost en rookartikelen beloofd. Voor de achterblijvers wordt gezorgd. Waaruit die zorg bestaat, zeggen ze er jammer genoeg niet bij.

Hans Keilson (1909-2011), Duits-Nederlandse schrijver en psychiater. Fragment uit *Dagboek 1944*. Vertaald door Hans Driessen. Van Genep, 2014.

WiBra

Ook fan? didu@volkskrant.nl Kantoor: Van den Berg, Heesakkers

Sylvia Witteman

Ijsbaan

Het regende en begon al te schemeren, maar mijn zoonje wilde schaatsen, gewoon omdat het kón. Voortvarende middenstanders hebben een piepklein ijsbaantje gebouwd op het Museumplein, met zwaar op sleebellen-samples leunende kersthits uit de jaren tachtig, een kitscherig fophaalbruggetje (sorry) en warme chocolademelk voor 3,50 euro per kartonnen bekertje. Mensen die nog steeds euro's naar gulden terugrekenen verdienen slaag, maar nu kon ik het zelf niet laten: 35 gulden pure winst op een pak chocomel.

De vergelijking met harddrugs drong zich op, vooral ook door de feestelijk blinkende lichtkrant naast het ijsbaantje die niet moe werd te vermelden dat er 'extremely dangerous cocaine' verkocht wordt aan toeristen; '3 people have died'. Ik dacht aan de moeders van die dode toeristen, want het waren jonge jongens geweest,

niet veel ouder dan mijn zoonje. Hij zwierde over dat lullige plakje ijs, zeiknat maar springlevend.

Mijn paraplu was lek en mijn schoenen ook. Naast me stonden twee vlotte vastgoedvaders dingen te zeggen als 'Je kunt drie ton aftikken, je kunt vier ton aftikken, het blijft nattevingerwerk' en achter me deelden twee jongbelegen voetbalvrouwen een sigaret, terwijl de een aan de ander vertelde dat ze van haar kapper voor Sinterklaas vier extra extensions had gekregen. 'Hier, opzij. Goed hè? Gelijk een stuk voller.' Ze had inderdaad erg mooi haar. Zo doen die vrouwen dat dus.

Drie stonede, jonge, waarschijnlijk Zuid-Amerikaanse toeristes krabbelden joelend en zwikkend over het ijs. Ook zij hadden trouwens erg mooi haar, waarschijnlijk zonder extensions. De kwaliteit van hoofdhaar is in dat soort landen nu eenmaal beter dan bij ons. Mismoedig voelde ik aan mijn eigen natte pieken. 'Ze doen ontzettend moeilijk over dat recht van overpad', zei de ene vastgoedvader tegen de andere. 'Kun je na-

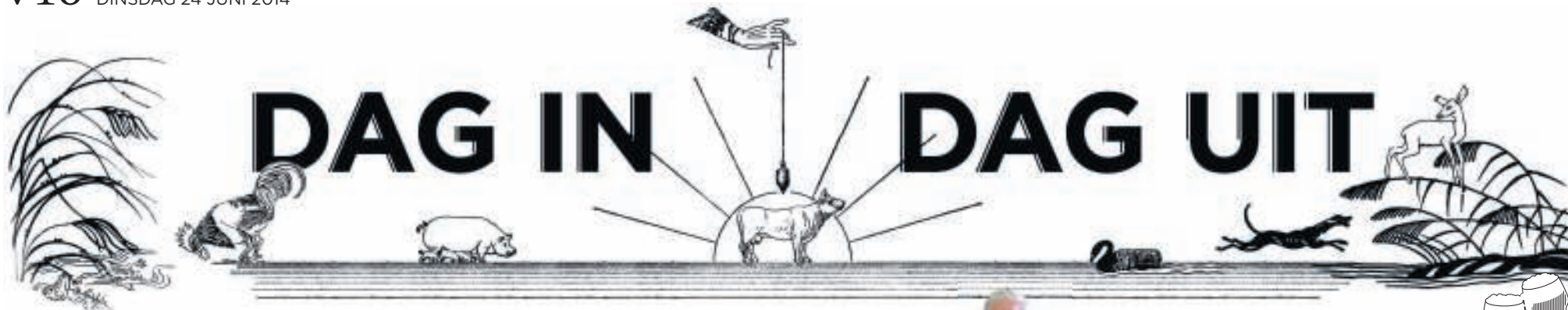
gaan. En dan heb je zo'n lap grond...' De ander knikte en nam met gesloten ogen een slokje glühwein.

Het was inmiddels donker en het begon steeds harder te regenen. De meeste mensen waren van het ijs verdwenen, behalve mijn zoonje met zijn vriendjes, en de drie stonede toeristes. Ook de voetbalvrouwen riepen hun kinderen bij zich ('Bess! Pepita! Troy!') en maakten zich op 'een sliptongetje te gaan happen' bij The Seafood Bar, een hip restaurant om de hoek waar ik niet in durf omdat iedereen er veel mooier haar heeft dan ik.

'Doe even normaal, Troy, die krabkoekjes vond je vorige keer superlekker', zei een van de voetbalvrouwen tegen haar jengelende kleuter. Mijn zoonje wilde blijven, want 'nu was iedereen eindelijk weg en had hij het ijs voor zichzelf'.

Ik ging maar vast naar huis. Er was nog erwtensoepp.

s.witteman@volkskrant.nl

PETER VAN STRAATEN

"LATEN WE PROBEREN EEN
DUURZAME RELATIE OP TE BOUWEN."

STAMGASTEN

Jan (67) komt 'al een jaar of 33' in het Utrechtse café Van Wegen, waar nog tapijt ligt en het bier in twee fases wordt getapt. Tussen de zeven biertjes door – nooit meer – laat hij hond Chico van kastelein Nico uit.

Jan 'Laat ik één ding voorop stellen: dit is een café, geen kroeg. Er staan geen barkrukken en er wordt nooit muziek gedraaid, behalve met Koningsnacht. Dan is het stampvol en zingt iedereen precies om twaalf uur 's nachts het Wilhelmus mee.'

'Op andere dagen is het een vast happie wat hier zit, vooral oudere mensen die gesteld zijn op een praatje en een van de beste glaasjes bier van Utrecht. En haal je vinger eens over de tafel; zo proper is het nergens. Als je vloekt word je eruit gezet. Sommige jongelui kunnen niet anders dan schelden, de k's liggen voorin in de mond bij die knapen. Doe eens effe normaal joh, denk ik als ik dat hoor.'

'Ik kom twee keer per week, op zaterdag en zondag. Mijn vrouw ging altijd graag mee, omdat je hier niet van die vervelende dronken mannetjes hebt. Een paar jaar geleden zijn we gescheiden, ongeveer toen ik met pensi-

oen ging. Ze is mijn ex-vrouw, maar ik praat nog gewoon over mijn vrouw. Er was geen ander in het spel, geen mishandeling. Het ging gewoon niet meer, al kwam het vooral van haar.' 'We wonen nu 250 meter van elkaar vandaan. Ik vind er niks aan, alleen is maar alleen. Bijna elke dag ontbijt ik voor een euro bij de Hema en wandel ik door de stad. Doordeweeks drink ik niet. Ik zou hier ook niet elke dag willen zitten hoor. Waar moet je het dan over hebben?'

'Elke dinsdag komt mijn vrouw de ramen zemen en koken, genoeg voor woensdag en donderdag. Je kan beter een koe leren praten dan mij leren koken, dus de andere dagen eet ik brood of een kant-en-klarmaaltijd. Als ze weggaat neemt ze de fijne was mee.'

'Dat ze een vinger aan de pols houdt is hartstikke fijn. Ze denkt vast: als ik hem loslaat, komt er niks van hem terecht. Ik ben bang dat ze gelijk heeft.'

DAGBOEK

Bezoek aan een vrijmetselaarsloge in Kaapstad.

Kaapstad, 24 juni 1856
Heden vierde de loge De Goede Trouw en de Engelsche loge het feest van Johannes de Dooper. Ik ben te 1 ure naar de eerstgenoemde loge gegaan. In den tuin speelde van 1½ uur af de muziek van het 73. regiment infanterie. Het weder was slecht en tengevolgde daarvan waren er buiten de broeders slechts weinige bezoekers en dames, welke laatste voor zoo verre zij aanwezig waren, zich onder een zeil plaatsten om zich voor den regen te beschutten.

In den aan den tempel grenzende kamer, die geheel met vlaggen behangen en met borstbeelden van de koningin van Engeland en prins Frederik der Nederlanden versierd was, was eene tafel van tusschen 50 en 60 couvers gereed gemaakt.

Omstreeks 2 ure verzamelden al de broeders, nu aanwezig, zich in de tempel. Wat zijn daar uitvoerden, weet ik niet, maar tussen 2½ en 3 ure kwamen zij met voor- schoten, linten en kruisen behangen, in optogt en met banieren, terwijl de muziek speelde, den tempel uit, liepen driemaal den tuin rond en gingen toen den tempel weder in.

Hoe is het mogelijk, dat een hoop volwassene menschen zulke flauwiteiten doen en voor het publiek vertooningen maken, die hoegenaamd geen doel schijnen te hebben! Ik had er nu genoeg van en was te 3 ure thuis.

Hendrik Hamelberg

H.A.L. Hamelberg (1826-1896), Nederlands jurist en diplomaat, vestigde zich in 1855 in Oranje-Vrijstaat. Ingekort fragment uit *Die dagboek van H.A.L. Hamelberg*, uitgave 1952.

Ook fan? didu@volkskrant.nl Kantoor: Van den Berg, Heesakkers

WiBra

Sylvia Witteman

Warm vlees

Het café heette Marktzicht en daar was geen woord aan gelogen. Een beetje plomp klinkt het wel, Marktzicht, maar eerlijk is eerlijk: er valt aan een markt heel wat meer te bekijken dan aan een zee, bos of berg. Zo raakte ik in gesprek met een tanige dame op leeftijd, voorzien van een papieren zakje en een zwart-wit schippershondje. Het hondje keek met grote, alerte ogen naar de vrouw, en sprong telkens met vier poten tegelijk omhoog, alsof hem iets heel leuks te wachten stond.

Zo kijken honden wel vaker, en meestal slaat het nergens op. Maar deze had mazzel. 'Ik heb een broodje warm vlees gehaald...', zei de vrouw tegen me. Ze keek er een beetje verontschuldigend bij. 'Nee, zelf eet ik geen vlees meer', ging ze voort. 'Die verhalen die je leest, over die mishandelde dieren...bio-industrie dit, bio-dát... ik word er niet meer wijs uit, hoor. Biologisch, is dat nou

juist goed of niet? Ja, zie je, daar ga ik al. Nou, voor de zekerheid eet ik dus helemaal geen vlees meer. Maar ik mis het wél.'

Het hondje klapte de oren naar achteren en keek smekend, met veel oogwit. 'Ja, mop, komt eraan...', zei de oude dame. Ze opende het zakje, nam er een overdadig belegd broodje uit, klapte het open en trok er met spitse vingers een plak vlees uit. Het hondje hapte gretig toe. 'Kijk 'm nou...', zei de dame vertederd. 'Dat ik nou geen vlees meer eet, hè, daar hoeft hij toch niet onder te lijden? Dat zit in zo'n beest zijn natuur. Daar moet je niet aan rommelen. Hier, kijk es... háp...'

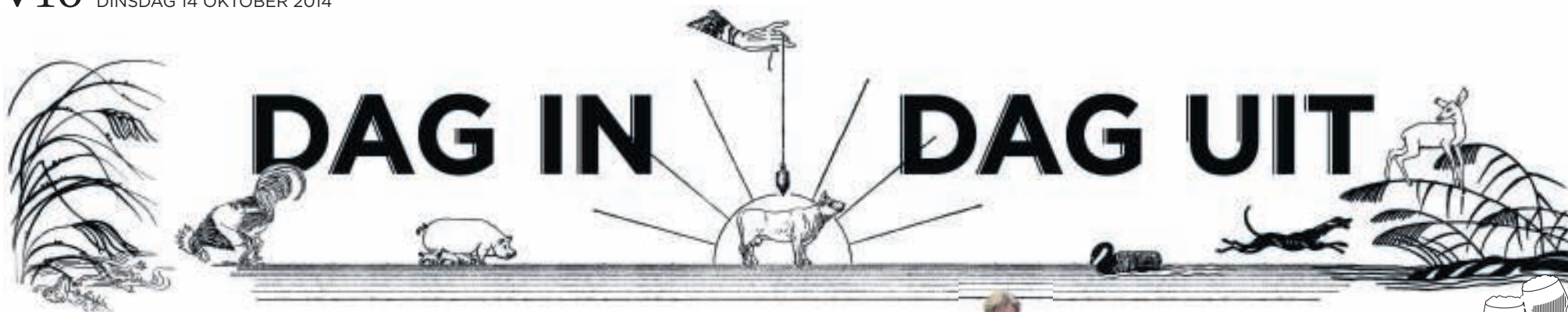
Op het terras van Marktzicht gingen twee mannen zitten, een bleke met piekhaar en een bierbuik in een oranje T-shirt, en een gespierde Creool met een glimmend kaalgeschoren kop in een stralend wit overhemd. 'Ik bedoel', zei de dikkerd, 'dat zij nou niks met voetbal heb, dat moet zij weten. Maar dat moet ze die kinderen niet aanpraten. Dan maak je ze toch voor het leven ongelukkig?' De Creool knikte somber.

'Stuur d'r anders zolang uit logeren?', stelde hij voor.

Het hondje at verder, plak na plak, terwijl de vrouw glimlachend toekeek. 'Kijk 'm genieten', sprak ze. 'Ja, en het is ook uit eigenbelang hoor, dat zeg ik er eerlijk bij. Want zie je, nu heeft hij het vlees óp. Maar het broodje is voor mij. Daar zit die lekkere jus helemaal ingetrokken. En dat eet ik dan op. Straks, thuis. Heerlijk hoor...'

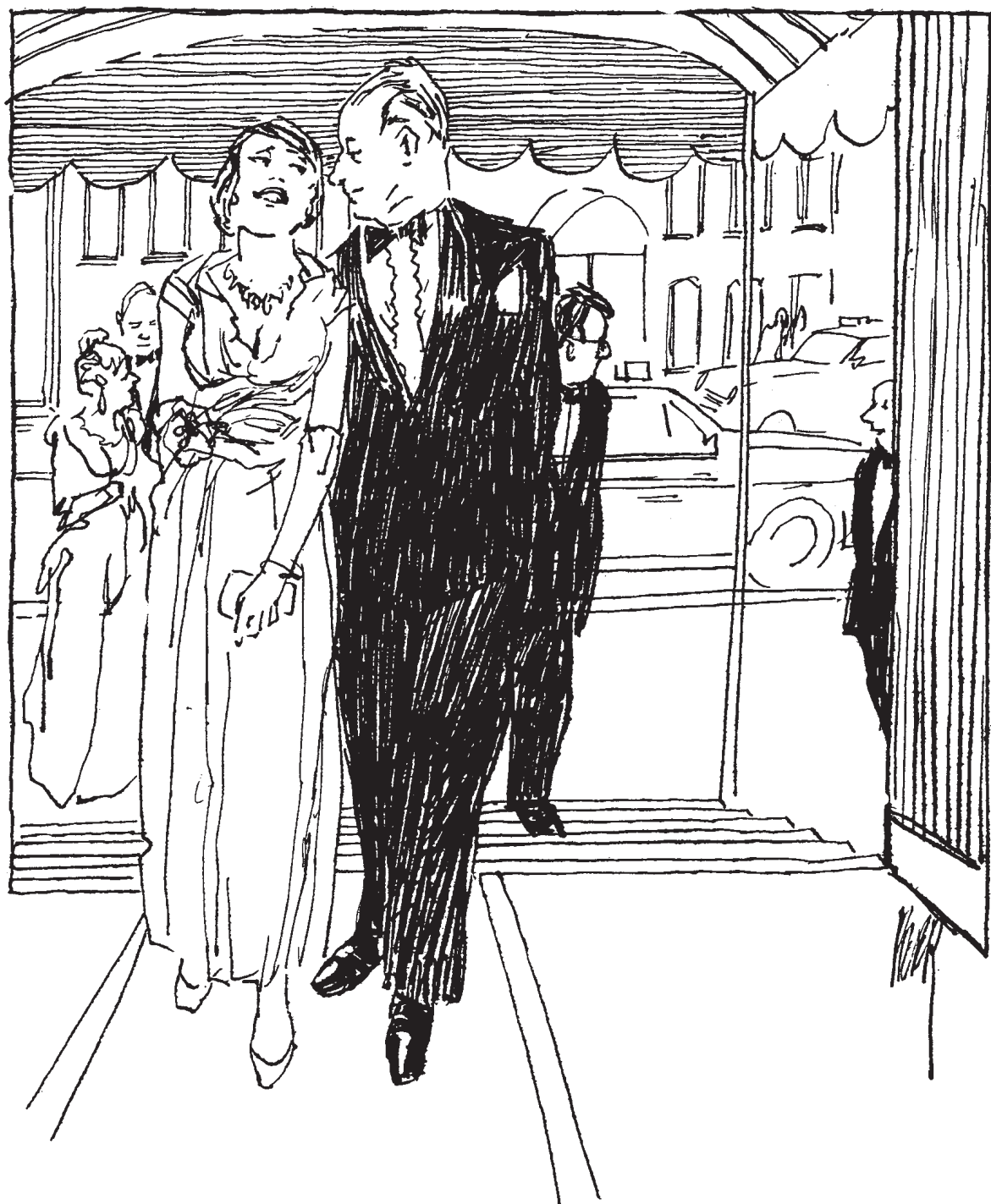
En, terwijl ze verder liep: 'Ik zeg altijd maar: leven en laten leven.'

s.witteman@volkskrant.nl

DAG IN DAG UIT

PETER VAN STRAATEN

"OF ZULLEN WE LEKKER NAAR HUIS GAAN?"

STAMGASTEN

Kunstsenaar Roel (54) omringt zich bijna elke avond met jonge mensen in café Les Vedettes in Bergen op Zoom. Hij wil geen kabbelend leven. 'Dan verveel ik me dood. Tevredenheid leidt tot een zekere laksheid.'

Roel 'Een onbeantwoorde liefde is de beste broedgrond om kunst te maken. Het meisje en de dood. De ultieme liefde, de verafgoding van een vrouw en tevens de dreiging van de dood, eenzaamheid of teleurstelling. 'Mijn oorspronkelijke vrouw, de moeder van mijn twee kinderen, overleed na onze scheiding. Zij was mijn godin. Haar opvolgster heeft dat goddelijke overtroefd door afwijzend te zijn. Hoe meer je mij afwijst, hoe meer je mij prikkelt om door te willen. Uiteindelijk aan haar was haar schoonheid en seksualiteit. Dat feestje heeft vijftien jaar geduurd. 'De overtreffende trap heb ik gevonden, maar zij studeert in Groningen en is erg jong. Zij wijst mij helemaal voortdurend af en doet dat met wortel en al, dus ik ben alleen maar steenverliefd. Vervelend? Nee, nee, nee! Hartstikke leuk. Verliefd zijn op het onbereikbare is een verrijking van je

leven. Het geeft veel energie. Een droom is vaak interessanter dan de realiteit. We hebben een afspraak: als zij 28 is en ik 38 gaan we trouwen. Maar zij is 24 en ik 54, dus dat gaat nooit gebeuren. 'Ondanks mijn leeftijd word ik gedoopt door de 25-jarigen die hier komen. Ik hoef niet per se 65 te worden. Aan ouder worden en oudere mensen heb ik een hekel. Mensen van mijn leeftijd zijn niet van de bank te krijgen. Ik vind ze dood. Fantasieloos. Suf. Lelijk. Ietwat debiel. Jongeren hebben ambities en dromen die nog niet aan diggelen zijn. Ze zijn eigenwijzer. Ik hou van eigenwijze, arrogante mensen. 'Het doemscenario is dat ik me op een gegeven moment niet meer bij sprankelende, jonge mensen kan aansluiten. Het ergste aan oud worden en doodgaan is geïsoleerd raken van het sprankelender leven.'

DAGBOEK

De schrijver van *Moby Dick* reist naar Europa.

Atlantische Oceaan, 14 oktober 1849 Een verschrikkelijke dag. Zwarte storm, en iedereen ziek. Lege eetzaal, en een assortiment braakgeluiden uit de salons. Taylor, MCurdy en Adler liggen allemaal te kooi, en ik blijf als enige over om te getuigen van hun ellende. Heb wat in mevrouw Kirklands Europese reisverslag gelezen (*Holidays Abroad*, red.). Het bevalt me. Ze is geestig, verstandig en fijngevoelig. Ben de dag op de een of andere manier doorgekomen, met lezen en wandelen aan dek, ofschoon dat laatste grensde aan waaghalzerij.

Ik moet nog melden dat kort nadat die gestoorde passagier overboord was gesprongen (een Hollander overigens) een van de tussendekspassagiers naar achteren kwam om de kapitein te vertellen

dat er nóg een gek was, een Engelsman in het tussendek.

Toen ik vanochtend aan dek kwam, hield een man me staande die zei dat ik goed moest kijken om de stoomschepen te zien. Ik deed vijf minuten mijn best, tot mijn ogen traanden, maar ik zag niets. Toen ik een dekknecht vroeg of hij de stoomboten wel gezien had, zei hij dat mijn informant de gekke Engelsman was. De hele dag liep die man aan dek te schreeuwen dat hij stoomschepen, boten en wat al niet zag. Het leek me dat iets in zijn gekte correspondeerde met de woelingen van de razende zee. 's Avonds drong hij met geweld de eetzaal binnen en viel de steward aan, waarop die hem neersloeg en naar buiten sleepte.

Herman Melville (1819-1891), Amerikaans schrijver. Fragment uit *Journal of a Visit to London and the Continent*.

Ook fan? didu@volkskrant.nl Kantoor: Van den Berg, namen

WiBra

Sylvia Witteman

Lepelaars

Het nieuwe Artisplein in Amsterdam is nu eens wél mooi geworden, schitterend zelfs, al hielp dat herfstige, dof gouden strijklicht natuurlijk mee. Die orangerie wás er al, maar voor hetzelfde geld (nee, voor veel méér geld) had de een of andere non-valeur daar een gootsteenbak van wit formica omheen gebouwd, of een metershoog roze kunstwerk in de vorm van een nijlpaard voor de ingang geplaatst; maar nee, van dit alles is geen sprake, louter een leuk, lief pleintje met beschaafde tafeltjes en stoeltjes, waar je niet eens verplicht wordt tot het consumeren van, bijvoorbeeld, gemberpompoeensoep met polenta-croustons voor 11,95 euro.

En dan is er ook nog die enorme volière vol lepelaars. Aantrekkelijke, witte fladdervogels, met snavels als een geslaagde practical joke. Ze voeren daar met hun vijftigen, geheel

ongesubsidieerd, een ballet op waarnaar je lang kunt kijken. Terwijl ik dat deed, kwamen er twee meisjes van een jaar of 18 aanlopen. Knappe, nette meisjes allebei, een kleintje met zo'n chic zwart bobkapseltje à la Amélie en een iets grotere met een blonde knot en een dure, beige wollen demi-saison. Het kleintje had betraande, zwarte tragédienne-ogen.

'Toch vind ik het níets voor Leo', sprak ze met brekende stem. 'Echt, helemaal niets'. De blonde knikte mechanisch, alsof ze dat al een paar keer eerder had gehoord en zei: 'Kijk! Pelikanen!' Dat hadden die brave lepelaars vast óók al eerder gehoord. 'Leo houdt helemaal niet eens van dat soort vrouwen', ging het kleintje voort. 'Ik bedoel, die tás van haar alléén al...'

'Die witte tas?', sprak de blonde. 'Nou, die vond ik juist wel...', maar de rest slikt ze wijselijk in. Ik vroeg me af of er werkelijk heteromannen bestaan die een vrouw afkeuren op grond van haar tas, en besloot van niet. 'Geef het nou een beetje tijd', vervolgde de blonde. 'Over

een paar maanden krijgt hij vanzelf spijt...' Dát had ze nou niet moeten zeggen, want als je 18 bent, zijn een paar maanden erg lang. De kleine vertrok dan ook andermaal haar mond, en sloeg haar jasmouw voor de ogen.

Een van de lepelaars was inmiddels schoorvoetend in gesprek geraakt met een nederig, dik, bruin vogeltje dat daar blijkbaar ook woonde. Het leek me niet uitgesloten dat de andere lepelaars, c.q. dikke bruine vogeltjes daar schande van spraken, maar ja, je verstaat ze niet.

'Maar wat móét hij met haar?', snikte het kleintje nu luidop. 'Ik kén hem toch... het is niks voor hem...'

De blonde sloeg een arm om haar heen. De lepelaars dansten. En ik liep door, dolblij dat ik nooit meer 18 hoefde te zijn.

s.witteman@volkskrant.nl